

Мандрик Тетяна Олегівна

студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕДАЧІ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ВЕДЕННЯ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У наш час аграрна підприємницька діяльність громадян є досить поширеною в Україні. Фермерське господарство, яке здійснюється безпосередньо на землях сільськогосподарського призначення, охоплює одну із основних організаційних форм такої діяльності. Фермерські господарства приймають участь у низці суспільних відносин, серед яких значне місце займають відносини саме щодо використання земель сільськогосподарського призначення. Для того, аби саме таке господарство було створено і зареєстровано у відповідних державних органах, у засновника фермерського господарства обов'язковою є наявність права власності або права оренди на земельну ділянку. [1, с.321]. Основні правові аспекти щодо цього питання досліджували та аналізували дуже багато вчених-правознавців, як от І.І. Каракаш, Т.О. Коваленко, П.Ф. Кулинич, О.О. Погрібний, В.І. Семчик, Н.І. Титова, В.Ю. Уркевич, Т.Є. Харитонova, М.В. Шульга та інші.

Так, незважаючи на те, що умови та порядок передачі земельних ділянок для ведення фермерського господарства регламентовані Земельним кодексом України та Законом України «Про фермерське господарство», існує низка різноманітних прогалин та протиріч в організаційно-правовому механізмі їх передачі, що, в свою чергу, може призвести до неправильного застосування на практиці норм зазначених нормативно-правових актів.

Надання земельних ділянок державної та комунальної власності у власність або користування для ведення фермерського господарства здійснюється в порядку, передбаченому Земельним кодексом України [2, с.7]. Щоб отримати у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення, які належать до земель державної або комунальної власності, з метою ведення фермерського господарства, громадяни повинні здійснити низку дій, передбачених законодавством, а саме: вони мають подати клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування. Далі, до клопотання громадяни додають графічні матеріали, на яких мають зазначитися: бажане місце розташування земельної ділянки, погодження землекористувача (це відбувається в тому випадку, коли вилучають земельну ділянку, яка знаходиться у користуванні інших осіб) та документи, які підтверджують, що у зацікавленої особи є певний досвід роботи у

сільському господарстві або освіта, яку вона здобула в аграрному навчальному закладі. Оскільки на законодавчому рівні не закріплено конкретний термін роботи у сільському господарстві, ми вважаємо, що достатнім терміном роботи в сільському господарстві слід визнати стаж роботи не менше трьох років, тому що для ведення фермерського господарства та використання земельної ділянки сільськогосподарського призначення особа повинна володіти певними професійними навичками у даній галузі.

Відповідно до ст. 121 Земельного кодексу України громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано декілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається як середній за цими підприємствами. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради розмір земельної частки (паю) визначається як середній за районом [3, с. 73].

Розмір земельної ділянки, яка може бути надана в оренду для ведення фермерського господарства, у чинному законодавстві не обмежується. В даному випадку варто встановити на законодавчому рівні певний ліміт щодо розміру земельних ділянок, які можуть надаватись в оренду для ведення такого господарства, оскільки оренда великої кількості земельних ділянок досить крупними фермерськими господарствами витісняє зі сфери виробництва сільськогосподарської продукції малі фермерські господарства. Закон нічого не регулює у плані концентрації земель у руках орендаря. У європейських країнах землекористування законодавчо обмежене, незалежно від того куплена земля чи орендована. Для прикладу, у Польщі — це від 300 до 500 га, приблизно стільки ж у Франції. Закон повинен чітко та конкретно регулювати обіг земельних ділянок як шляхом купівлі-продажу, так і шляхом оренди.

Отже, процес передачі земельної ділянки для ведення фермерського господарства є досить складним і має дуже багато стадій. У майбутньому земельне та аграрне законодавство має бути певним чином вдосконалене, спрямоване на усунення деяких прогалин та повинно сприяти оптимізованому процесу надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства як у власність, так і в користування. Не дуже позитивною рисою є те, що такий порядок передбачений у різних статтях Земельного кодексу України та Законі України «Про фермерське господарство», що ускладнює реалізацію прав громадян, які бажають створити фермерське господарство. Цей порядок необхідно повністю викласти насамперед у Законі України «Про

фермерське господарство», оскільки він є спеціальним у цій сфері. Також, я вважаю, що буде доречно доповнити законодавство, яке регулює діяльність фермерських господарств, більш суворими та конкретнішими нормами щодо передачі в оренду земельних ділянок фермерським господарствам.

Список використаних джерел

1. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільсько-господарського призначення в Україні : [монографія] / П.Ф. Кулинич. — К. : Логос, 2011. — 688 с.
2. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 973-IV.
3. Земельний кодекс України : відповідає офіц. текстові : станом на 7 квітня 2016 р. — Харків : Право, 2016. — 152 с.

Ключові слова: фермерське господарство, земельна ділянка, оренда, сільськогосподарська продукція, підприємництво.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Годованюк А. Й.

**Милимука Людмила Романівна,
Слюсарчук Діана Дмитрівна**

студентки 4-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОБІРЖ ЯК СУБ'ЄКТА АГРАРНОГО ПРАВА

Поява товарних бірж робить прозорим ринок української сільсько-господарської продукції. Це дуже важливо, тому що Україна — аграрна держава і обіг товару такого виду є масштабним, особливо експорт за кордон. Товарна біржа визначається як окремий соціальний інститут регулювання цін, який знижує фінансові ризики, який розвивається на принципах відкритих, справедливих, і рівноправних правилах торгівлі.

Важливим учасником аграрних правовідносин є товарна біржа, в нашому випадку — аграрна. Біржова торгівля є формою оптової торгівлі, яка проводиться у певних організаційно-правових формах — аукціонів та публічних торгів. В Україні функціонування агробірж регулюється наступними нормативно-правовими актами: Господарським кодексом України від 16.01.2003 р., Законом України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 р., Законом «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004р., постановою КМУ